

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 583/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť P. J., zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Lukáčom, Hlavná 19, Prešov, pre namietané porušenie jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co/21/2013 z 25. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2013 doručená sťažnosť P. J. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané

porušenie jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co/21/2013 z 25. septembra 2013 (ďalej aj napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľ uviedol, že predložená sťažnosť súvisí s vecou vedenou ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 70/2011, v ktorej tento nálezom z 23. júna 2011 okrem iného zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 Co/12/2010 z 21. apríla 2010 [ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 29 C 316/07-329 z 21. októbra 2009 vo výroku o zamietnutí žaloby do sumy 33 328 € s príslušenstvom] a vec mu vrátil na ďalšie konanie po tom, ako zistil, že:

„Krajský súd sa v odôvodnení napadnutej časti rozsudku (vo vzťahu k parcelám č. 1506 až č. 1511 a č. 1518/2-4) obmedzil v súvislosti s vecným posúdením nároku sťažovateľa (zaplatenie peňažnej sumy z titulu bezdôvodného obohatenia) len na posúdenie charakteru predmetných nehnuteľností (pozemkov) a konštatovanie o tom, čo sa na týchto nehnuteľnostiach nachádza a akým spôsobom ich žalovaný v rozhodnom období užíval (resp. neužíval), a aj to bez náležitého odôvodnenia (o čo toto skutkové zistenie oprel a aké právne úvahy ho viedli k takémuto právnomu záveru, pozn.), pričom nepreskúmal komplexne sťažovateľove vecné námietky a nezaujal k nim právne závery...“

Krajský súd sa napadnutej časti namietaného rozsudku v zásade obmedzil len na strohé skonštatovanie správnosti dôvodov odvolaním napadnutého rozhodnutia okresného súdu, pričom sa nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľa.“

Následne „súd prvého stupňa medzityýmym rozsudkom sp. zn. 29 C 316/2007 z 29. 07. 2011 rozhodol, že sťažovateľovi patrí právo voči žalovanému na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti parc. č. 1518/1 - orná pôda o výmere

15.467 m², vedenej na LV č... k. ú..., za obdobie od 24. 10. 2005 do 27. 12. 2006 a to z dôvodu užívania predmetnej nehnuteľnosti žalovaným v rozhodnom období, vlastnícky patriacej právnej predchodkyni žalobcu, ako verejného priestranstva, ktoré bolo predmetom verejného užívania.

Uznesením Krajského súdu v Prešove z 30. 11. 2011 sp. zn. 1 Co 104/2011, v spojení s opravným uznesením z 02. 05. 2012 sp. zn. 1 Co 35/2012, bol zrušený rozsudok Okresného súdu v Prešove zo dňa 21. 10. 2009 sp. zn. 29 C 316/2007 vo výroku o zamietnutí žaloby do sumy 33.328,- EUR s príslušenstvom, ako aj medzitýmny rozsudok zo dňa 29. 07. 2011 a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uznesením sp. zn. 1 Co 35/2012 z 02. 05. 2012 Krajský súd v Prešove opravil odôvodnenie uznesenia z 30. 11. 2011 sp. zn. 1 Co 104/2011...

Okresný súd Prešov vec opätovne prejednal a rozsudkom sp. zn. 29 C 316/2007 zo 16. 11. 2012 žalobu sťažovateľa opätovne zamietol. Krajský súd v Prešove sťažnosťou napadnutým rozsudkom sp. zn. 1 Co 21/2013 z 25. 09. 2013 potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 29 C 316/2007 zo 16. 11. 2012 vo výroku o zamietnutí žaloby do sumy 16.434,73 EUR“ a „v prevyšujúcej časti, vo výroku o zamietnutí žaloby, t. j. nad sumu 16.434,73 EUR rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“.

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd okrem iného uviedol:

„Pokiaľ ide o parcely č. 1506 až 1511, na ktorých sa nachádzajú bytové domy, súpisné č..., ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve vlastníkov bytových jednotiek, je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa správne postupoval, pokiaľ v predmetnej veci aplikoval ustanovenie § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z.

Na predmetných parcelách sa nachádzajú bytové domy pod súpisným číslom..., tieto sú v podielovom spoluvlastníctve vlastníkov bytových jednotiek, pričom byty boli do vlastníctva týchto vlastníkov bytov prevedené v rokoch 1994 až 2000, ako o tom svedčia listy vlastníctva vzťahujúce sa na predmetné byty, ako aj zmluvy o prevode bytov do vlastníctva fyzických osôb.

Ako správne konštatuje súd prvého stupňa v súlade s ustanovením § 23 zákona č. 182/1993 Z. z., vzniklo týmto zákonom vo vzťahu k predmetným parcelám právo zodpovedajúce vecnému bremenu v prospech vlastníkov jednotlivých bytov v predmetných bytových domoch, pričom žalovaný v rozhodnom období k týmto parcelám nevykonával žiadne vecné právo.

Z uvedeného vyplýva, že žalovaný nie je v danom prípade osobou pasívne legitimovanou, vo vzťahu ku ktorej by bolo možné si uplatňovať nárok týkajúci sa náhrady za užívanie predmetných parciel titulom vecného bremena, pokiaľ toto zaťažuje nehnuteľnosti vlastnícky patriace žalobcovi v zmysle § 23 zákona č. 182/1993 Z. z....

Žalovaný teda predmetné parcely (č. 1506 až 1511, LV č..., kat. úz...) neužíval a nemal z tohto užívania žiaden prospech...

Takto uplatnený nárok žalobcu nie je možné priznať aj z toho dôvodu, že nároky smerujúce k náhrade za užívanie nehnuteľností, na ktorých bolo zriadené vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., je možné kvalifikovať len ako jednorazové.

Touto problematikou sa zaoberalo aj spoločné zasadnutie občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove, ktoré dospelo k záveru, že bezdôvodné obohatenie vzniká nielen v prípade, ak sa protiprávne rozmnoží majetok obohateného, ale aj vtedy, ak sa doterajší majetok nezmenšil, hoci by k tomu došlo, keby bol obohatený plnil svoje povinnosti (porovnaj R 25/1986). Niet dôvodu nevzťahovať uvedené pravidlo aj na stav, ak obohatený vrátane verejnoprávneho subjektu využila pozemok bez právneho dôvodu na účely komunikácie (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33 Odo 1405/2005 z 25. 10. 2006, podľa ktorého povinnosť poskytovať náhradu vlastníkovi pozemku, na ktorom stojí stavba, platí pre vlastníka stavby bez ohľadu na to, akým spôsobom svoje vlastnícke právo využíva. Podstatné nie je ani to, či užívanie stavby prináša zisk).

Primeranú náhradu za bezdôvodné obohatenie v prípade sporu určí súd podľa okolností konkrétneho prípadu. Medzi okolnosti, ktoré môžu determinovať výšku náhrady, patrí aj odplata za užívanie porovnateľného pozemku v odplatných zmluvných vzťahoch.

Zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, došlo súčinnosťou od 01. 03. 2009

k zriadeniu vecného bremena na pozemky zastavané komunikáciami a užívanie pozemkov zastavaných komunikáciami nie je od účinnosti tohto zákona bez právneho dôvodu. Uvedený zákon explicitne neupravuje otázku náhrady za zriadenie vecného bremena. Niet však žiadnej zákonnej prekážky na to, aby sa vlastníkovi trpiaceho pozemku zastavaného pozemnou komunikáciou priznala primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena a to do času, kým sa vlastníkovi neposkytne podľa tohto zákona náhradný pozemok, alebo kým sa neskončí konanie o pozemkových úpravách. Vo vzťahu k parcelám č. 1506 až 1511, zapísaných na LV č..., kat. úz..., nejde síce o totožnú problematiku, avšak problematiku podobnú, a to so zreteľom na to, že nároky žalobcu uplatňované v predmetnom konaní je potrebné posudzovať podľa zásad o bezdôvodnom obohatení.

Ani predmetné stanovisko spoločného zasadnutia kolégií Krajského súdu v Prešove nehovorí nič o tom, že by odškodnenie za zriadenie vecného bremena malo mať charakter opakujúcej sa náhrady, tak ako je to požadované v predmetnom konaní. Zákon č. 182/1993 Z. z. v ustanovení § 23 ods. 5 citovaného zákona, rieši vo forme vecného bremena vzťah medzi vlastníkom pozemku a vlastníkmi bytov v obytných domoch, nachádzajúcich sa na týchto pozemkoch a to v záujme uspokojovania bytovej potreby občanov, ktorá je nepochybne vo verejnom záujme.

Náhrada za takto vzniknuté zákonné vecné bremeno nie je vylúčená, avšak nemá charakter opakujúceho sa plnenia so zreteľom na charakter vecného bremena, ako aj s poukazom na výpočet náhrady za vecné bremeno v zmysle vyhl. č. 492/2004 Z. z., ktorá zakotvuje náhradu za vecné bremeno vo forme jednorazového plnenia.

So zreteľom na to, že žalobca v tomto konaní jednorazovú náhradu neuplatňuje, je to ďalší dôvod (okrem absencie vecnej pasívnej legitímácie na strane žalovaného v tomto konaní) pre zamietnutie žaloby, tak ako to správne urobil súd prvého stupňa.

Preto postupom podľa § 219 ods. 1 O. s. p. odvolací súd v tejto časti rozsudok ako vecne správny potvrdil, pričom z hľadiska vyčíslenia uplatňovanej sumy, tento nárok predstavuje sumu 16.434,73 Eur...“

Podľa názoru sťažovateľa „namietané konanie krajského súdu nevykazuje také postupy, ktoré by jednoznačne dali odpoveď na sťažovateľom predložené námietky. Záver

oboch súdov o základnej otázke nastolenej sťažovateľom v merite veci, o určenie, či existuje obmedzenie vlastníckeho práva a o kompenzáciu vzniknutého obmedzenia vlastníckeho práva, nebol rozhodnutiami vyriešený. Porušovateľovo rozhodnutie vykazuje znaky arbitrárnosti.“.

Na základe uvedených skutočností preto žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo P. J. vlastniť majetok, podľa článku 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 21/2013 z 25. 09. 2013, porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 21/2013 z 25.09.2013 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť P. J. trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 331,14 €...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co/21/2013 z 25. septembra 2013, konkrétne jeho výrokom, ktorým v konaní o náhradu za užívanie nehnuteľností potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 29 C/316/2007-904 zo 16. novembra 2012 o zamietnutí žaloby sťažovateľa do sumy 16 434,73 €. Sťažovateľ sa domnieva, že napadnuté rozhodnutie „vykazuje znaky arbitrárnosti“.

Keďže sťažovateľovi je už nálezu č. k. IV. ÚS 70/2011-46 z 23. júna 2011 (ale aj z iných rozhodnutí, pozn.) známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho oprávnenia preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov vo vzťahu

k obsahu práv, porušenie ktorých v sťažnosti namieta, nepovažoval v danom prípade za účelné túto duplicitne citovať.

Ústavný súd však pripomína, že nespokojnosť sťažovateľa s právnym posúdením veci všeobecným súdom sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti ním vydaného rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Pri predbežnom prerokovaní danej veci ústavný súd dospel k názoru, že sťažnosť sťažovateľa je práve takéhoto charakteru, pričom z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právneho záveru krajského súdu vyjadreného v napadnutom rozhodnutí, t. j. že *„pokiaľ súd prvého stupňa v tejto časti (vo vzťahu k parcelám č. 1506 až 1511, pozn.) žalobu zamietol, postupoval správne, a to z vyššie uvedených dôvodov absencie pasívnej legitímácie na strane žalovaného v tomto konaní vo vzťahu k tomuto nároku, ako aj z dôvodu, že ide o nárok, vo vzťahu ku ktorému sa možno domáhať jednorazového plnenia, zatiaľ čo žalobca požadoval náhradu vo forme opakovaného plnenia“*. Krajský súd postupoval v zmysle predchádzajúceho nálezu ústavného súdu, pričom z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nachádzajúceho sa na s. 10 – 11 vyplýva, že *„kľúčové námietky“* sťažovateľa vo vzťahu k ďalším parcelám budú na základe zrušujúceho (t. j. druhého) výroku rozhodnutia krajského súdu opätovne preskúmané okresným súdom. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť ako celok bez ďalšieho odôvodnenia odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2014